

ข่าวประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

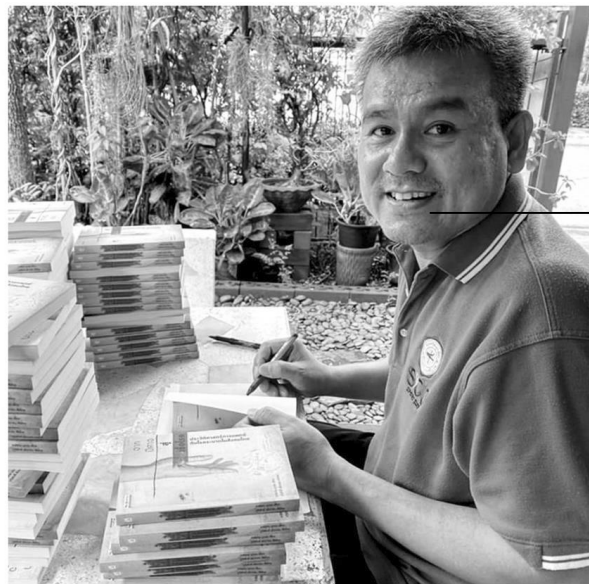
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 ■ โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 ■ โทรสาร 0-259-6172

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666

ส่วนวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสิ่งพิมพ์ สนใจดูรายละเอียดได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

ข่าวจากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับประจำวัน 6 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2563 หน้า 16 มูลค่าข่าว 463,848.-

จากปีศาจสู่เชื้อโรค ประวัติศาสตร์การแพทย์ กับโรคระบาดในสังคมไทย พินิจโรค-โลก ผ่านชีวิตสามัญชน

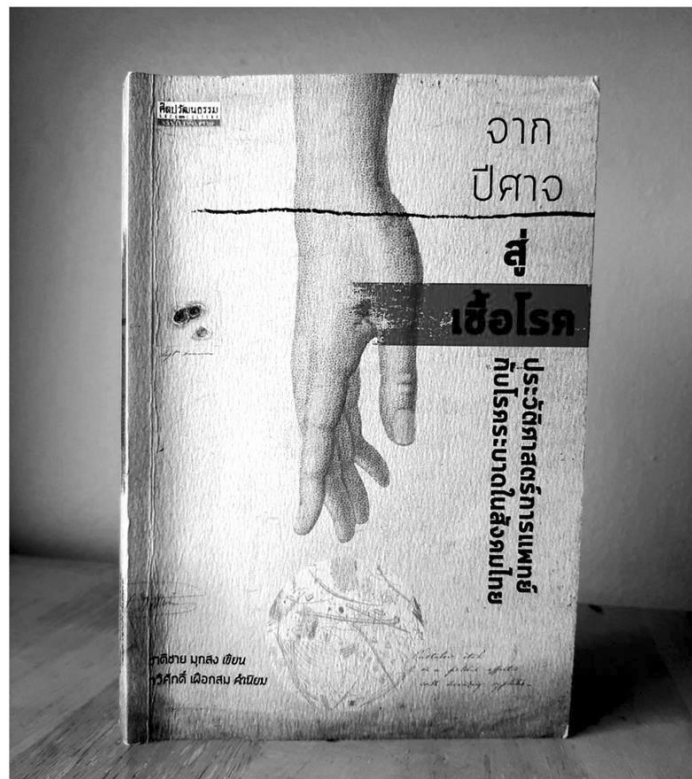

นี้ ไม่ใช่ครั้งแรกที่ “โรคระบาด” สร้างความปั่นป่วนวุ่นวายระดับ พลิกสังคม ให้คว่ำคะมำหายอย่างที่คุณไม่ทันตั้งตัว

การสู้กับศัตรูที่มองไม่เห็นในสังคมไทย เกิดขึ้นมาหลายครั้งใน หลายยุคหลายสมัย มีบันทึกทางประวัติศาสตร์ไม่น้อยที่ปรากฏ แต่ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการกล่าวถึงเพียงสั้นๆ ว่าเกิดอะไรขึ้นที่ไหน อย่างไร เมื่อไหร่ กล่าวถึงอย่างกระจัดกระจาย และแทรกอยู่ใน ประวัติศาสตร์ของชาติ

เราแทบไม่เคยรู้ว่า ชาวบ้านสามัญชนรับมือกับเหตุเภทภัย ที่เกิดขึ้นได้อย่างไร ในวันที่การแพทย์ การสาธารณสุขไม่ก้าวหน้า ความรู้ยังไม่ปรากฏ

“จากปีศาจสู่เชื้อโรค ประวัติศาสตร์การแพทย์กับโรคระบาด ในสังคมไทย” โดย **ดร.ชาติชาย มุกสง** จากภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คือเล่มที่เปิดโลก ประวัติศาสตร์ของโรคระบาดในมุมต่างๆ ในสังคมไทย ทั้งมุมมอง ชน ชาวบ้าน คนธรรมดา คนตัวเล็กๆ ที่ถูกข้ามไปในประวัติศาสตร์

กระแสหลัก มุมความรู้ทางประวัติศาสตร์ความคิดเชิงการแพทย์ที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย เพื่อรับมือกับโรคระบาดให้ได้ กลายเป็นบทเรียนของอดีตที่น่าสนใจ เพราะสามารถนำมาปรับใช้กับปัจจุบันเพื่อนำไปสู่อนาคตได้

ดร.ชาติชาย กล่าวไว้ในคำนำว่าจุดประสงค์หลักของการเขียนหนังสือเล่มนี้ คือเพื่อเล่าเรื่องราวประสบการณ์ในอดีตของคนไทย โดยเฉพาะสามัญชน ในการรับรู้เข้าใจ เพชฌัญญา และจัดการกับโรคระบาดในแต่ละสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป

จากการรับรู้ว่าโรคระบาดเกิดจากปีศาจตามคัมภีร์เวชศาสตร์โบราณ จนต้องไล่ผีด้วยพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา จนมาสู่ช่วงเริ่มต้นสมัยใหม่ของการรับรู้ ว่าโรคเกิดจากความสกปรกของบ้านเมือง และสิ่งแวดล้อม จนมีอายุพิศมทำให้เกิดโรคระบาด และต้องรักษาความสะอาดทั้งส่วนบุคคลและสาธารณะ จนกระทั่งมาถึงความรู้เรื่องเชื้อโรคทำให้เกิดโรคระบาดเฉพาะแต่ละโรคขึ้น จึงต้องตรวจการติดต่อและกำจัดทำลายเชื้อ ไปพร้อมๆ กับการสาธารณสุขที่ควบคุมกำจัดแหล่งเกิดโรค

โดยเสนอจากมุมมองของผู้ป่วย ซึ่งก็คือประชาชนนั่นเอง

บทที่ 2 น่าสนใจมากจริงๆ ก็น่าสนใจทุกบทเลย แต่บทที่ 2 จะว่าด้วย “โรคและความเจ็บป่วยในประวัติศาสตร์ไทย” ที่ผู้เขียนวิเคราะห์ว่า โรคภัยไข้เจ็บที่สังคมไทยในอดีตต้องเผชิญกับการแพร่ระบาดรุนแรงมี 3 โรค คือ กาฬโรค อหิวาตกโรค และไข้ทรพิษ ซึ่งในอดีตก่อนการเข้ามาของการแพทย์แผนตะวันตก วิธีการจัดการโรคระบาด

ของจุฬารัตไทย จะใช้พิธีกรรมทางศาสนาเป็นสำคัญ อย่างพระราชพิธีอาพาธพินาศ และสวดอาฎานาฏียสูตรเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้คน และยังมีกรย้ายบ้านเรือนและราษฎรออกจากพื้นที่ที่เกิดโรคระบาด บางครั้งถึงกับย้ายเมืองเลยทีเดียว ซึ่งต่อมาพระราชพิธีและการสวดได้เลิกไปในสมัยรัชกาลที่ 5 หลังจากแก้ปัญหาการระบาดของอหิวาตกโรคไม่สำเร็จ ถือเป็นจุดพลิกผันที่สำคัญมาก ของการใช้การแพทย์แบบสมัยใหม่จัดการโรคระบาด

อย่างไรก็ตามการที่รัฐเข้ามารับหน้าที่ด้านสุขภาพประชาชนอย่างแท้จริง โดยใช้ความรู้ตะวันตกในการแก้ปัญหา ก็เบียดขับความรู้การแพทย์แผนเดิมออกไปเป็นความมั่งงาย นัยหนึ่ง เป็นการเบียดขับผู้ป่วยที่ไม่มีเงินมากพอที่จะเข้าถึงการแพทย์สมัยใหม่ไปด้วย แต่อีกด้านก็ถือเป็นการขยายบทบาทของรัฐด้านการแพทย์และสาธารณสุขไปพร้อมกัน

ผู้เขียนยกตัวอย่างความเปลี่ยนแปลงของการรักษาโรคที่สัมพันธ์กับชีวิตคนสามัญธรรมดาในบทที่ 3, 4 อย่างบทที่ 3 เป็นแง่ประวัติศาสตร์อารมณ์ความรู้สึก ของอหิวาตกโรคในสังคมไทย ช่วงพุทธศตวรรษที่ 25 ที่บางส่วนของบทนี้นำหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ มาชี้ให้เห็นถึงความหวาดกลัวของผู้คนและสังคม และเส้นทางการรักษาและรับมือกับโรคระบาดบนพื้นฐานของความหวาดกลัวในยุคสมัยต่างๆ ได้น่าสนใจมาก ก่อนที่การแพทย์สมัยใหม่จะเข้ามามีบทบาทกับการจัดการโรคระบาดในสังคมไทย

ในขณะที่การปราบปรามโรคมาลาเรีย ก็กลายเป็นเครื่องมือ

ของรัฐในการขยายอำนาจรัฐไปยังหัวเมืองภูมิภาคต่างๆ เพื่อสร้างเศรษฐกิจที่รุ่งเรืองและการเมืองที่มั่นคง เพราะนอกจากใช้จับสั่นจะคร่าชีวิตราษฎรจำนวนมากแล้ว ยังทำให้เกิดภาวะชะงักงันในระบบราชการหัวเมือง ที่รัฐไทยในขณะนั้นกำลังพยายามรวบรวมอำนาจ ให้อยู่ใต้การปกครองของรัฐศูนย์กลางอย่างกรุงเทพฯ ด้วย

ยังมีอีกหลายส่วนมากที่น่าสนใจที่สุด และเป็นความรู้ใหม่ๆ ที่ผู้เขียนท่อมแตกันคว้าวิจัย

“จากปีศาจสู่เชื้อโรค ประวัติศาสตร์การแพทย์กับโรคระบาดในสังคมไทย” จึงเป็นอีกเล่มที่ไม่น่าพลาด

สำหรับการรู้อดีต เพื่อเข้าใจปัจจุบัน

สิรนนท์ ห่อหุ้ม